

Intelligentsi-katseleht Binet-Simon-Bobertag'i järele.

Eestindanud ja toimetanud H. Valma.

Katsealuse
nimi: _____

sündinud _____ 19

(kus:)

Vanemate (isa) — (ema) nimi: _____	Esmakordselt kooli toodud: _____ 19 (kus:)	Koolist puudumised.
elukutse: _____	Senine kooliskäimine: Märkused koolist ärasaatmisest või koolikohustusest vabastamisest, õppimise ajutisest katkestamisest, madalamale astmele asetamisest, järeleaitamisest, abikooli või vastavasse kasvatusasutisse saatmise tarvidusest jne.	
aadress: _____	1. kooliaasta 19 / :	
Kasuvanemate või hooldajate nimi: _____	2. kooliaasta 19 / :	
elukutse: _____	3. kooliaasta 19 / :	
aadress: _____	4. kooliaasta 19 / :	
Eelkatse:		
Nägemine: p. s. _____ v. s. _____	5. kooliaasta 19 / :	
Kuulmine: p. k. _____ v. k. _____	6. kooliaasta 19 / :	
Kõnelemisorganid: _____	Käib praegu: (kus:)	
Hääldamine: _____	koolis _____ klassis.	
Vasakukäeline? _____	Senised kooliandmed intelligentsi kohta: _____	
Oskab katsealune lugeda? _____		
Erilised haigused, puuded jne: _____		

Õieti lahendatud testid joonega
läbistada.

T e s t i d					
IV	1	2	3	4	5
3	Sõnust arusaamine	6 silpi	2 arvu	Perekonna nimi	Piltide osi
4	Asjade nimetamine	2 joone võrdlemine	3 arvu	2 raskuse võrdlemine	Sugu
5	Mõistete seletamine otsustabega	10 silpi	4 arvu	Ruudu joonestamine	Müntide 4-ni lugemine
6	Täisnelliga kokkuseadmine	16 silpi	Esteetiline võrdlus	3 ülesannet	Tegevusi piltidel
7	Puuduvad osad joonises	Parem ja vasak pool	5 arvu	Rombi joonestamine	Müntide tundmine 1 kr-ni
8	1 peamoment jutukesest	Kerged mõistusküsimused	Võrdlused mälestuse järele	4 värvi nimetamine	Arvude tagurpidi lugemine
9	Ülem-mõistete kujundamine	Päeva nimetamine	Raha tagasandamine	5 raskuse järjestamine	Piltide seletamine provotseeritult
10	6 peamoment jutukesest	26 silpi	6 arvu	3 sõna 2 lausesse	Rahade tundmine
11	Abstraktsete mõistete seletamine	Raskemad mõistusküsimused	Absurddide arvustamine	3 sõna 1 lausesse	Piltide seletamine korraldamine spon-taanseilt
12					Sõnade korraldamine lauseks
					Teksti täiendamine puuduvalte sõnadega
					3 rihmi

EV = _____ 12a. IM = _____

IV = _____ a. IK = _____

Katse kestus: _____

Katse tulemuste kokkuvõte B. S. järele:

Vaata märkused 8. lhk.

Katse koht ja aeg: _____ 19

Kas on normaalne, kätisvatavalt debiil, debiil, (kergelt, keskmiselt, raskelt) imbetsill, idiot?

Katse juhataja: _____

Protokollija: _____

I. V. 3.

Üksik-	Üld-
aeg	hinnang
sek. (+ või -)	

3/1 Sõnust arusaamine.

Nõue: Näita, kus on su suu!

Näita, kus on su silmad!

Näita, kus on su nina!

Hinnang: Peab viibimata ja eksimata reageerima.

3/1.

3/2 6-silbilise lause järelerääkimine.

Seletus: Räägi nüüd järele, mis sulle ütlen:

Lapsele vaadates pikka-
misi ja selgesti ette öel-
da. Lapse järelerääki-
misel mitte ta peale
vaadata.

Eelkatse: Isa, ema. Ratas veereb.

a) Meil on karvane koer.

b) Mina olen hea laps.

Hinnang: Peab ühe neist kahest lausest õieti järele rääkima.

3/2.

3/3 2 arvu järelerääkimine.

Nüüd ütlen sulle arvud ette; ütle järele: 3 · 7

Ette öelda ilma rütmita.

Tempo: 2 arvu 1 sekundis.

Segamiste või takistuste

puhul tarvitada paralleel-

testi 8 · 2 või 7 · 4.

4 · 6

9 · 5

Hinnang: Peab ühe arvuderea õieti järele rääkima.

3/3.

3/4 Oma perekonnanime nimetamine.

Ütle, kuidas on su nimi!

Kui ütled ainult hüüdnime: Aga kuidas on su nimi veel?

Hinnang: Peab viibimata õieti nimetama, — ilma edasiste
pärasteteta. Kohtadel ja oludes, kus perekonna-
nimi vähe tuntud, võib rahulduda seda asendava
kohaliku nimega.

3/4.

3/5 6/5 9/5 11/5 Piltide vaatlemine.

Näidatakse ette üks teise järele kolm pilti.

Alul mitte midagi küsida.

Hinnang:

11/5: Peab spontaanselt kaks pilti õieti seletama.

11/5.

Kui spontaanset seletust (11/5) ei järgne, siis küsida: Mis
nad seal pildil teevad, mis seal on juhtunud?

Kui järgneb tegevuste kirjeldus, siis hinnata 6/5.

Hinnang:

6/5: Peab kahel pildil tegevusi õieti mainima.

6/5.

Loetellatakse ainult piltide osi, siis 3/5.

Hinnang:

3/5: Peab kahel pildil, kummalgi 3 osa (asja, isikut) ära
tundma ja õieti nimetama.

3/5.

Lõppeks katsutagu provotseeritud seletust (9/5).

(Provok.: Miks haarab mees poisil juustest kinni?)

(Provok.: Miks on mehel silmad kinni seotud?)

Miks ta kõik asjad laualt maha ajab?

(Provok.: Miks on laps maha kukkunud?)

Hinnang:

9/5: Peab kaks pilti õigete (provotseeritud) vastustega
seletama.

9/5.

1. pilt: Üks neist kahest poi-
sist on akna katki
visanud.

2. pilt: Siin mängitakse pime-
sikki; see mees tahab
tõdrukat kinni püüda.

3. pilt: See härra on, aknal-
olijaid teretades, koge-
mata lapse maha tõu-
ganud.

I. V. 4.		Üksik-	Üld-
		aeg sek.	hinnang + või -
4/1 Asjade nimetamine. KA-le üks teise järele näidata järgmisi asju, sealjuures küsides: või — Mis see on? Nuga — Mis see on? Sendiline münt — Mis see on?			
Hinnang: Peab viibimata ja eksimata õieti nimetama.		4/1.	
4/2 Kahe joone võrdlemine. Kumb joon on pikem? 2 püstloodis 5 sm ja 6 sm pikka rööpsirget, 3 sm vahega. Joonte asendit vahetades korrata.			
Hinnang: Peab pikema joone eksimata õieti näitama.		4/2.	
4/3 Kolme arvu järelerääkimine. Ütle järele, mis sulle ette ütlen: Ette öelda ilma rütmiga. Tempo: 2 arvu sekundis. Segamiste või takistuste puhul tarvitada paralleeltesti: 4..2..7.		7..1..4 2..8..6 5..3..9	
Hinnang: Peab ühe arvuderea õieti järele rääkima.		4/3.	
4/4 Kahe raskuse võrdlemine. a) 2 karbikest 3 gr ja 12 gr raskuses. Tarbekorral lastagu KA karbikesi kordamööda käes kaalutada. Siin on kaks karbikest, üks on kerge, teine raske; anna raskem karbiki minu kätte! 3 katset: vahepeal karbikeste asendit muuta. 1... 2... 3... b) 2 karbikest 6 gr ja 15 gr raskuses. 3 katset samal viisil. 1... 2... 3...			
Hinnang: Kummastki katsest olgu kaks õiget.		4/4.	
4/5 Oma soo nimetamine. Kas sa oled poiss või tüdruk? Tüdrukult ümberpöörduvalt küsida.			
Hinnang: Viibimata õige vastus.		4/5.	
I. V. 5.			
5/1 Mõistete seletamine nende otstarbe nimetamisega. Tead, mis asi on nuga? Järeleaitamisel: Milleks nuga tarvitatakse? või: Nuga tarvitatakse... Tead, mis asi on tool? Tead, mis asi on müts? Tead, mis on hobune? Tead, kes on sõdur?			
Hinnang: Vaja kolm õiget seletust. Maksab ka kirjeldus või ainenimetus. Iga küsimuse juures ühekordne järeleaitamine lubatud.		5/1.	
5/2 10-silbilise lause järelerääkimine. Ütle järele: a) Onu elab suures kivimajas. b) Tädi tuleb täna meile külla.			
Hinnang: Peab ühe neist kahest lausest õieti järele rääkima.		5/2.	
5/3 4 arvu järelerääkimine. 3..6...8..1 8..5..2..7 2..9..6..4 (Paralleeltest 3..7..5..9)			
Hinnang: Peab ühe arvuderea õieti järele rääkima.		5/3.	
5/4 Ruudu joonestamine. Ees 3-4 sm küljega ruudu joonis. KA-le näidata, kuidas tuleb vasaku käega paber kohal hoida ja kuidas pliats käes pidada. Joonesta see ära! Ainult 1 katse ja selleks 1 m. aega. Siis küsida: Kas tuli hästi välja?			Leht joonisega siia kleepida.
Hinnang: Neli täisnurka peavad olema tabatud. Ka täisnurkne nelinurk rahuldab.		5/4.	
5/5 Müntide arvu lugemine 4-ni. Neli uut sendilist münti 1/2 sm vahega reas, numbriküljed alla-poolle. Loe sõrmega näidates, mitu raha siin on!			
Hinnang: Peab ühtaegselt sõrmega näidates juba esimesel katsel arvud õieti lugema.		5/5.	

I. V. 6.		Üksik- aeg sek.	Üld- hinnang + või -
6/1 Täisnurkse nelinurga kokkuseadmine. Seatakse ette püstkülik (4,5 x 7,5 sm) Vaata seda siin! (Mitte käega katsuda!) Selle ette seatakse 2-3 sm vahega kaks täisnurkset kolmnurka nii, et täisnurgad vastastikku, võrdsed teravnurgad aga vastupidises suunas üks teisest ära pöörduvad. Sea need kaks tükki nii kokku, et tuleb välja just samasugune asi, kui see siin (püstkülikule näidates)! Sa pead neid tükke siia-sinna lükkama ja iga moodi seadma, kuni nad kokku Tarbekorral tuleb ülesannet ja seletust korrata. [passivad. Käänatakse üks kolmnurk valele küljele, tuleb see jälle õieti seada.		6/1.	
6/2 16-silbilise lause järelerääkimine. Ütle järele: a) Laps kutsus oma vanemad uut koolimaja vaatama. b) Kui koolitunnid on möödas, siis võime minna mängima.		6/2.	
6/3 Esteetiline nägude võrdlus. Üks teise järele ette panna kolm nägudepaari joonist, iga kord küsides: Missugune neist kahest näost on ilusam? a) b) d)		6/3.	
6/4 Kolme ülesande täitmine. Pane see võti (võtit näidates) sinna toolile, siis ava see uks (ust osutades) ja lõppeks too sealt see väike kast (seda osutades) siia! Nii siis kõigepealt võti toolile, siis uks avada ja siis kastike siia tuua.		6/4.	
6/5 Piltide kirjeldamine (tegevusi) vaata 3/5 juures.		6/5.	
I. V. 7.			
7/1 Puuduvate osade leidmine jooniseis. Üks teise järele ette seada neli puuduvate osadega joonist, iga kord küsides: a) Suuta nägu: Mis siin sellel näol puudub? b) Ninata nägu: Mis sellel näol puudub? d) Silmadeta nägu: Mis sellel näol puudub? e) Käteta keha: Mis siin puudub? (a juures võib tarbekorral veidi aidata, muidu on aga nõuetav kiire vastus ilma abita.)		7/1.	
7/2 Vahetegemine parema ja vasaku poole vahel. Näita, missugune on su parem käsi ja su vasak kõrv! Hinnang: Peab õieti reageerima; eksimise puhul on viibimatu iseparandus lubatud.		7/2.	
7/3 5 arvu järelerääkimine. Ütle järele: 5..1..9..4..2 (2 arvu 1 sek. ilma rütmita.) 6..4..8..5..3 9..3..7..1..8		7/3.	
7/4 Kalдруудu joonestamine. Ees 3-4 sm küljega kaldruudu (rombi) joonis. Joonesta see ära! Ainult 1 katse ja seks 1 min. aega. Siis küsida: Kas tuli hästi välja?		7/4.	Leht joonisega siia kleepida
7/5 Rahade (müntide 1 sendist kuni 1 kr.) tundmine. Uued, puhtad müntid: 1 s., 3 s., 5 s., 10 s., 25 s., 50 s., 1 kr. ükshaaval, numbripoolega alla, lauale panna ja jälle ära võtta, sealjuures igakord küsides: Mis see on?		7/5.	

I. V. 8.		Üksik- aeg	Üld- hinnang (+ või -)
8/1 ja 10/1 1 peamomendi mainimine loetud jutu-kesest. Antakse jututekst Loe siit! Valjusti lugeda. Lugemise kestus, vigade iseparandamine või tähelepanemata jäätmine, nende arv ning laad noteerida.			
Peale ühekordset läbi- lugemist jututekst ära võtta. Jutusta nüüd mulle, mis sa praegu lu- gesid! (Pärast võib ergutada: Noh, jutusta, mis sa veel tead! Mitte laita, parandada ega kiita.) Märkus: Nõdramoistus- likele, kes lugeda ei oska, võib teksti ette lugeda.		Peamomendid:	
a) mees ja laps			
b) näitas jõulupuud			
d) hoidis lampi käes			
e) kukkus maha			
g) tulekahju			
h) naabrid tulid kustutama			
i isa ja laps said tulehaavu (põlesid)			
j) viidi haigemajja			
Hinnang:			
8/1: Peab mainima ühe peamomendi.		8/1.	
10/1: Peab mainima kuus peamomendi, muu seas ka siin i all mainitu.		10/1.	
8/2 Kolm kerget mõistusküsimust. Ühekordne küsimu- se kordamine (täp- selt samal kujul) tar- viduse korral luba- tav. Vastamisel on lubatud järelemõtle- mine ja ka kujult saamatud vastused.		a) Mis sa siis teed, kui oled raudteerongile hiljaks jäänud?	
b) Mis peab siis tegema, kui oled kuskil mingi vööri asja koge- mata katki teinud?			
d) Mis sa siis teed, kui sa kooli minnes teel korraga märkad, et aeg juba väga hiline ja sa hiljaks kipud jääma?			
Hinnang: Peab kaks küsimust hästi vastama.		8/2.	
8/3 Võrdlused mälestuse järele. Sa tunned ju liblikat? — ja kärbest? Ütle nüüd: Kas liblikas ja kärbes on üks ja see- sama? (Mispärast ei ole?) Kas on ühesugused (samased): Puu ja klaas? (Mis- pärast ei ole?) Kas on ühesugused (samased): Kont ja liha? (Mispärast ei ole?)			
Hinnang: Kaks õiget lahendust 2 min. jooksul.		8/3.	
8/4 Värvide nimetamine. Mis värv see on? punane..... kollane..... roheline..... sinine.....			
Hinnang: Peab värvide viibimata õieti nimetama.		8/4.	
8/5 Arvude tagurpidi lugemine (20—1-ni). Loe 20 tagurpidi kuni 1-ni; vaat nii: 20, 19, edasi!			
Hinnang: Eksimata 20 sek. jooksul; kiiremini lugedes on lu- batud mõned vähesed iseparandused.		8/5.	

I. V. 9.

Üksik- Üld-
aeg hinnang
sek (+ või -)

9/1 Ülemmõistete kujundamine.

Tarbekorralise
ergutuse või abi-
na võib lasta lei-
da mõlema kü-
simusaja ühise
otstarbe (või
mõne ühise oma-
duse).

Hobune ja koer on kaks . . . ?
Nukuke ja pall on . . . ?
Tool ja laud on . . . ?
Kahvel ja lusikas?
Sõdur ja kütt (jahimees) on mõ-
lemad . . . ?

Hinnang: Kolm head lahendust.

9/1.

9/2 Päeva nimetamine.

Mis nädala- ja kuupäev ning aasta täna on?

Hinnang: Peab nädala-, kuupäeva ja aasta õieti nimetama.
Päevaarv on vabandav eksimine kuni 3 päeva.

9/2.

9/3 Raha tagasiandmine (1 kroonist 80 senti).

Mängime nüüd kaupmeest. Sa oled kaupmees ja
müüd neid väikesi karbikesi. Siin on su rahakassa.
(Laua on, numbripoolega alla, kaks 1-sendilist, üks 3-sendilist,
seitse 5-sendilist, kolm 10-sendilist, kaks 25-sendilist ja
üks 50-sendiline raha.) Ma ostan sult 20 senti eest
ühe karbi ära. (1-kroonilise lauale pannes.) Vaat siin
on raha; anna mulle nüüd sellest ülearune osa
tagasi!

Hinnang: Peab 80 senti tagasi andma ülimalt 45 sek. jooksul.

9/3.

9/4 Viie raskuse järjestamine.

Need 5 karbikest on väliselt ühesugused, kuid
nad ei ole mitte kõik üheraskused. (Neid üks-
haaval käega tõsta ja kaalutada.) See on kõige ras-
kem, see ei ole nii raske, see on veelgi ker-
gem, see on jälle natuke raskem (raskuse järje-
korras seada), see aga on kõige kergem. Nii on
nad raskuse järele ritta seatud: siin on kõige
raskem karbik, siin . . . , ja siin on neist kõi-
ge kergem. Kaaluta neid nüüd üks teise järele
käes (ühe käega) ja sea nad samuti raskuse jä-
rele järjestikku ritta! (Rida segamini ajada. 3 katset.)

Hinnang: Kaks õiget lahendust ülimalt 3 min. jooksul

9/4.

9/5 Piltide seletamine provotseeritult vaata 3/5.

9/5.

I. V. 10.

10/1 6 peamomendi mainimine loetud jutukesest vaata 8/1.

10/1.

10/2 26-silbilise lause järelerääkimine.

Ütle järele: a) Eile õhtul jalutades kohtasin üht
sõpra, keda enam kaua aega polnud näinud.
b) Maa-algkoolis peavad mõned õpilased igal hom-
mikul väga kaugelt kooli tulema.

Hinnang: Ühe lause peab õieti järele rääkima.

10/2.

10/3 6 arvu järelerääkimine.

2.5..0..8..4..1 5..7..3..9..1..6
0..9..5..8..2..7 Arvud ainult üks kord ette öelda.

Hinnang: Ühe arvuderea peab õieti järele rääkima

10/3.

10/4 Kolme sõna paigutamine kahte lausesse.
Ma ütlen sulle 3 sõna: raudtee — linn — raha; sa
mõttele välja laused, kus need sõnad ette tule-
vad. Pea sõnad meele: raudtee — linn — raha,
— ja mõttele nüüd järele, kuidas sa ütled neid
sõnu lauses!

Hinnang: Mõttelt õige ja loomuliklausetline lahendus 1 min.
jooksul. Võib olla kaks lauset.

10/4.

10/5 Kõikide rahade tundmine.

Üksikult ette näidata: 10 s., 2 kr., 3 s., 10 kr., 50 s.,
1 s., 1 kr., 25 s., 5 kr., 5 s. (50 kr. — mitte-
tundmist ei arvestata).

Hinnang: Lubatav ainult üks eksimine.

10/5.

I. V. 11/12.

Üksik- Üld-
aeg/ hinnang
sek. (+ või -)

11/1 Abstraktsete mõistete seletamine.

Sa tead ju, mis on ihnus? Seleta siis, mis on ihnus!
(Tead sa jutustada mõne näite ihnusest?) (See on
Aga mis on kaastundmus? eelkatse, mida ei
Mis on kadedus? tule hinnata.)
Mis on õiglus?

Hinnang: Kaks rahuldavat seletust; aitab ka konkreetsetest näitest.

11/1.

11/2 Kolm raskemat mõistusküsimust.

Ühekordne küsimuse kordamine lubatav; muidu mitte aidata.
a) Mis pead sa siis tegema, kui näit. su sõber sind kogemata lööb?
b) Mis peab igaüks tegema, enne kui ta midagi tähtsat ette võtab?
d) Kui keegi tuleb ja küsib su arvamist kellegi inimese kohta, keda sa ainult vähe tunnend või üldsegi ei tunne, — mis sa siis vastad?

Hinnang: Kaks küsimust olgu hästi vastatud.

11/2.

11/3 Absurd-üteluste ja lugude arvustamine.

Ma ütlen sulle nüüd midagi, ja sa pane hästi tähele, kas see on ka õige:

- Mul on kolm venda — Kusti, Eedi ja mina ise. Kas võib nii öelda? Mispärast mitte? (Kuidas peab ütlema?)
- Hiljuti leiti kuskil metsas üks laip, mis oli 18 tükiks raiutud; mõned arvasid, et siin on tegemist enesetapmisega. — Kas on see võimalik? Mispärast mitte?
- Eile oli ühe jalgrattasõitjaga teel õnnetus: ta kukkus nii raskesti vastu kivi, et kohe surma sai. Silmapilk viidi ta haigemajja; sealne arst aga loodab, et ta varsti paraneb ja koju võib minna. — Kas on see võimalik? Mispärast mitte?
- Inimesed lugesid ajalehest raudteeõnnetusest. Üks ütles: see polnudki suur õnnetus, ainult 48 inimest said surma. — Kas ta ütles õieti? Kuidas tuleks seda õnnetust nimetada?

Hinnang: Kolm ütelist olgu rahuldavalt arvustatud.

11/3.

11/4 Kolme sõna paigutamine ühte lausesse.

Ma ütlen sulle 3 sõna: töö - palk - nädal: mõtle välja lühike lause, kus need kolm sõna ette tulevad!

Hinnang: Mõttelt õige ja loomuliklauline lahendus 1 min. Jooksul. Võib olla ainult pealause.

11/4.

11/5 Piltide seletamine spontaanselt vaata 3s.

11/5.

11/6 Sõnade korraldamine lauseks.

Lasta KA (simese sõnaderühma 2 korda valjusti ette lugeda; tarbekorral veidi aidata).
Kas on see õige lause? Tee sellest üks õige lause!
(Sea need sõnad nii, et lausest igaüks aru saab!)
1. sõnaderühma vigase või vale lahenduse puhul seab KJ sõnad ise lausekorda (eelkatsena).
2. ja 3. sõnaderühmaga toimetada nagu ülal, kuid ilma mingisuguse järeleaitamiseta.
Aeg: Iga sõnaderühma jaoks 1 min.

Hinnang: Peab kaks lauset ilma abita õieti seadma.

11/6.

11/7 Teksti täiendamine puuduvate sõnadega.

Pane tähele! Ette lugeda: Just siis, kui mu vana-Näoilme ja hääletooni üles kutsuda lauset puuduva sõnaga täiendada ja siis 10 sek. oodata. Kui selle ajaga õige lahendus ei järgne, siis enne edasilugemist puuduv sõna ise öelda.

Nad isegi kiitsid mu teguviisi ja ütlesid, et ma olla —. Varsti selgus ka muu seas, et mu vend oli hiljuti sõõnud väga palju toorest puuvilja. Sellest oli ta muidugi —. Vanemad noomisid teda seepärast ja ütlesid, et ära edaspidi enam nii —. Arvan küll, et ta nüüd vanemate —.

Hinnang: Kuus õiget täiendust.

11/7.

11/s Kolme riimi leidmine.

Riimid on niisugused sõnad, millel on ühesugused lõpud ja seepärast ühtmoodi kõlavad. Lau- ludes, luuletusis ja vanasõnuses on mitmed sõnad riimi seatud, näit.: *Juku määras talu rajad, Ehitas siis hooned, majad. Rajad ja majad* on siin riimis, sest mõlemate lõpp on *-jad*. Kas said sellest aru? Ütle nüüd omalt poolt ka veel niisuguseid sõnu, mille lõpp on *-jad*. Mõtle järele: ra-jad, ma-jad, — — —!

Hinnang: Peab 1 minuti jooksul leidma 3 riimi.

11/s.

Seletavad märkused.

Lühendused: **KA** = katsealune ehk katsetatav;
KJ = katsejuht ehk katsetaja.

Katsetada võimalikult rahulikus toas, ilma ülearuste pealtvaataja- teta. — Püüa juba kohe alul teretamisel võita KA usaldus. Ole kogu aeg lahke ja vastutulelik; tarbekorral püüa rõõmsalt ergutada. Hoidu liig teravalt otsa vaatamast või oma kannatamatusega KA ärritamast või segi ajamast. Jää alati ja kõigis täiesti rahulikuks ja tagasihoidlikuks. — Jäta KA-le testi lahendamiseks tarviline aeg, hoidu aga tarbetumast pausidest ja venitusist. Püüa KA tähelepanu alati ärkvel hoida ja katsu võimalikult selgusele jõuda, kas ta on kõigist täiesti aru saanud. Ära hinda midagi laitvalt ja ära näita mingis rahulolematust vastusiga, isegi mitte liigutuses või pilgus, vaid rahuldus täiesti iga testi lahendusega, olgugi see vale. Mitte arvustada ega õpetada. — Ära katseta, kui KA on väsinud, haiglane, kartlik või koguni hirmunud. — KJ olgu KA-le võõras.

Tarvita alati ainult siin antud testikuju; kui aga mõni sõna KA-le tundmata, tuleb see asendada tuntumaga.

Märgi protokollil võimalikult kõik, mis KA ütleb, teeb, mis ta võib, milles eksib, kuidas reageerib jne; samuti märgi ka ergutused, tähele- panule kutsumised, arusaamatused, väsimus-, ärritus-, argusnähtused, püsi- vusvõime ja muud tähelepanekud. Pane tähele ja märgi üles, kas KA saavutas lahenduse ruttu (spontaanselt) või peale järelemõtlemist, kas katsed näisid talle kerged või rasked, oli ta lahenduses kindel või aralt saamatu. — Mõõda ja noteeri aega.

Juhtuvate väliste segamiste puhul mitte edasi katsetada, vaid teha väike vaheaeg. Poolelijäänud testi katse jätkamisel mitte kobe korrata, vaid see paigutada kaugemale teiste vahele uude järjekorda.

5–6-aastaste laste juures võib alata umbes paar aastat madalamate, vanemate laste juures 1 aasta madalama või isegi nende eluaastale vas- tavate testidega; nõdramoistuslikkude juures tuleb tarviduse kohaselt madalamalt alata. Vanusekohaselt alates on alati kasulik pärast ka tähtsamat ja erinevamat osa madalamaist testidest läbi katsetada.

Katsetamist alata võib pilditestidega, — selle järele numbri- ja silbikordamistestid, sest need kõik on mitmele vanusele. Vanemate juures võib ka jutustustesti, milles lugeda tuleb, algupoole võtta.

Kui protokollimiseks siin ruumi ei jätku, tuleb äärele paberit juure kleepida või lehti lisaks vahele panna.

EV = eluvanus; arvestada aastate ja kundega.

IV = intelligentsivanus; iga testi lahendus 3 kuni 10 intelligentsi- astmeni loeb 1/5 aastat ja 11/12 astmel 1/4 aastat IV.

IM = intelligentsi-mahajääk: EV miinus IV;

(IE = intelligentsi-ettejõue: IV miinus EV).

IK = intelligentsi-koeffitsient $\frac{IV}{EV}$; umb. 10 a. van. piiris: 0,99 kuni 0,85 = ei ole nõdramoistuslik; 0,84 kuni 0,80 = küsitavalt debiil; 0,79 kuni 0,70 = debiil; 0,69 kuni 0,60 = imbetsiil (Sterni järele).

Lähemad seletused siia juure vaata: 1) Otto Bobertag, Über die Intelligenzprüfung nach der Methode von Binet und Simon. 2) William Stern, Die Intelligenz der Kinder und Jugendlichen und die Methoden ihrer Untersuchung. 3) William Stern und Otto Wiegmann, Methodensammlung zur Intelligenzprüfung von Kindern und Jugendlichen. Kõik kolm raamatut — kirjastus Joh. Ambr. Barth, Leipzig. Käesoleva katselehe juure tähtsam neist esimene.

H. V.

Eriti tähele panna ja katsetada:

H ä i r e d	Millal katsetatud	T u l e m u s e d	Vaata lisa
Kõnest arusaamine			
Kõnelemine			
Lugemine, kirjutamine.			
Arvutamine			
Liigutused, motoorsed võimed, ülespidamine (olek) tegelikult			
Abstraheerimine, mõtlemine, otsustamine			
Tähelepanu ja mälu			
Olukordade mõistmine, asjadest arusaamine			
Kombineerimisvõime ja fantaasia			
Tunded			
Tahe			
Psühhopaatilised jooned			
Muud häired ja haigused.			

Paranduskasvatus-kirjastikust seni ilmunud:

- Nr. 1. H. Valma. Mõnda nõdramoistuslikkude laste hoolekandest ja nende kasvatus- est. Ilmunud 1921. a.
Nr. 2. " Isikuraamat. Paranduskasvatustlik isiklikkude andmete ja vaatluste kogu. Ilm. 1925. a.
Nr. 3. " Paranduskasvatustöö põhijooned. Ilm. 1926. a.
Nr. 4. " Isikuraamat. Teine kurikalduvusliku ja kriminaalse küljega täien- datud eriväljaanne. Ilm. 1927. a.
Nr. 5. Binet-Simon-Bobertag, eestindanud ja toimetanud H. Valma. Käesolev täielik intel- ligentsi-katseleht ühes katseabinõudega. Ilm. 1928. a.

- Nr. 6. H. Valma ja E. Kadak. Nõdramoistuslikkude laste kasvatusasutise kooli (paranduskas- vatuskooli) õppe- ja tunnikava ühes juurekuuluvate seletustega pa- randuskasvatusepetajale ja tegelasele. Ilm. masinakirjas paljundatult 1926.
Nr. 7. H. Valma. Kuidas korraldada nõdramoistuslikkude laste paranduskasvatus- asutist. Näiteks normaalkodukord lähemate seletustega. Ilmub 1928. a.
Peale selle vähemal arvul paljundatud üle kümne mitmesuguse suurema või vähema H. Valma artikli paranduskasvatuse ja kasvatusasutistehnika alalt, asjast huvitatuile kut- sealalisile tegelasele tarvitamiseks.
Seni trükitis ilmunud teosed on haridusministeeriumi poolt tarvitamiseks soovitatud. Müügil igal pool. Pealaod — „Päeval.“ rmtkpl. Tallinnas ja „Postim.“ rmtkpl. Tartus.